

NEVŞEHİR'İN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASININ TESPİTİ, DERLENMESİ VE ENVANTERİNİN OLUŞTURULMASI

Proje Yürütücüsü

Dr. Öğr. Üyesi Tugba GÖNEL

SÖNMEZ

Bu çalışma DKMP23-1 No'lu İhtisaslaşma Projesi kapsamında yürütülmektedir.

01.06.2023 - 14.10.2025

“ ” PROJENİN ÖZETİ

Kapadokya, Nevşehir'i de içine alan bir kültür sahasıdır. Bu kültür sahasında doğal ve kültürel miras dikkat çekmektedir. Nitekim UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmesi sonrası yukarıda Nevşehir sınırlarını kapsayan "Karma Miras Alanı" olarak Kapadokya Bölgesi (1985) "UNESCO Dünya Miras Listesi"ne dâhil edilmiştir. Geçen bu süre zarfında Kapadokya Bölgesinin somut kültürel mirasına odaklanılarak sürdürülebilir kalkınma yaklaşımları ve turizm destinasyon çalışmaları benimsenmiştir. Yerli ve yabancı turist hedef kitlesi ile daha çok somut kültürel miras üzerinden rekreasyon ve destinasyon yönetimi sağlanmıştır. Ancak günümüzde UNESCO kültürel miras tanımları değişmiş ve turizm pazarlama sürecinde yenilikçi çağdaş yaklaşımlar geliştirilmiş ve UNESCO (2003) Somut Olmayan Kültürel Miras Korunması Sözleşmesi'ni kabul etmiştir. Türkiye, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesine 27 Mart 2006 tarihinde 45. devlet olarak taraf olmuştur. Somut olmayan kültürel miras; geleneksel bilgi, beceri ve uygulamayı eğitim, kültür, doğa vb. alanlarda sağlık hizmetleri, doğal kaynaklar sistemlerinin yönetimi, sürdürülebilir kalkınma, refah toplumu vb. alt kategorilerine entegre etmiş veya edebilecek niteliktedir. Sözleşme'de somut olmayan kültürel mirasın ilgi alanları aşağıdaki beş başlıktan oluşmaktadır: 1. Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar (destanlar, efsaneler, halk hikâyeleri, atasözleri, masallar, fıkralar vb.), 2. Gösteri sanatları (Karagöz, meddah, kukla, halk tiyatrosu vb.), 3. Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler (nişan, düğün, doğum, Nevruz, vb. kutlamalar), 4

. Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi vb.), 5. El sanatları geleneği (dokumacılık, nazar boncuğu, telkâri, bakırcılık, halk mimarisi), Çağdaş turizm yaklaşımları, somut olmayan odağında yaşayan kültürel mirasa dikkat çekmeye başlamıştır. Bu noktada proje, Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde bulunan Nevşehir ilinin somut olmayan kültürel miras unsurlarının tespitini, derlenmesini, arşivlenmesini, dijital kültürel ortama aktarılmasını, kültürel miras ve kültür yönetimine içerik sunmasını hedeflemekte ve yenilikçi uygulamaların yapılmasına olanak sunmaktadır. Nitekim somut olmayan kültürel miras bir yandan topluluklara kimlik, aidiyet ve süreklilik duygusu sağlamakta diğer yandan özde bireyi, genelde toplumu yaratıcılığa teşvik etmekte, doğal ve sosyal çevrenin yönetimine, toplumsal refah ve kalkınmaya katkı sağlamakta ve neticede gelir kaynağı oluşturmaktadır. Buradan hareketle projede, Nevşehir ilinin somut olmayan kültürel miras unsurları, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde belirtilen başlıklar odağında saha araştırması yapılarak derlenmiş, envanteri oluşturulmuş ve dijital arşive aktarılmıştır. Etno-fotografik unsurlar, canlı performans videoları ve sözlü kültür ürünlerini içeren bu arşiv ve envanter ile bölgenin turizm potansiyelini artırmaya yönelik içerikler üretilmiş, somut olmayan kültürel miras konusunda yerel aktörlerin de katılımının sağlandığı bir iletişim ağı oluşturulmuştur. Yörenin kültürel mirasının kuşaklar arasında aktarımını sağlamak amacıyla uygulamalı alan çalışmaları yürütülmüş ve bu doğrultuda ilgili veriler toplanmıştır. Gözlem, katımlı gözlem ve mülakat yöntemleriyle elde edilen veriler etkin ve verimli şekilde kullanılarak, bölge halkı için somut olmayan kültürel miras farkındalığı oluşturacak verilere erişilmiştir. Yerli ve yabancı turist gruplarına yönelik tanıtım ve kültürel aktarımda doğru ve güvenilir bilgilerin sunumunu sağlayacak verilere erişilmiştir. Sonuç olarak bu envanter ve arşiv verileri Kapadokya bölgesinin SOKÜM unsurlarına ilişkin kısa filmler, dijital içerikler, çeşitli akademik yayınlar ve kapsamlı bir SOKÜM kitabı hazırlanmasında temel ve güncel bir kaynak teşkil etmektedir.